

Sygn. akt VII U 431/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 czerwca 2014r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie, VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Stachurska

Protokolant: Marcin Kamionowski

po rozpoznaniu w dniu 4 czerwca 2014r. w Warszawie

sprawy M. L.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

na skutek odwołania M. L.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 17 grudnia 2013r., znak: UBS/(...)/2013

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyjmuje, iż M. L. jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, nie mająca ustalonego prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, dla której podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi zadeklarowana kwota nie niższa niż 30% kwoty minimalnego wynagrodzenia, podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od 5 czerwca 2013r. oraz dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu od 5 czerwca 2013r.

UZASADNIENIE

M. L. w dniu 20 stycznia 2014r., za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W., złożyła odwołanie od decyzji z dnia 17 grudnia 2013r., nr (...), stwierdzającej, że od 5 czerwca 2013r. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu oraz dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu. Zarzuciła zaskarżonej decyzji błąd w ustaleniach faktycznych podlegający na przyjęciu, że faktycznie nie rozpoczęła prowadzenia działalności gospodarczej; brak wszechstronnego wyjaśnienia okoliczności sprawy oraz naruszenie art. 13 pkt 4 w zw. z art. 8 ust. 6 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009r., Nr 205, poz. 1585 ze zm.), a także art. 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2013r., poz. 672 ze zm.).

W uzasadnieniu odwołania odwołująca wskazała na znaczenie zarobkowego charakteru działalności gospodarczej i na ciągłość jako jej cechę, a także zacytowała orzecznictwo, między innymi wyrok WSA w Warszawie z dnia 28 stycznia 2009r. (VII SA/Wa 1374/08, Lex nr 489317), wyrok NSA z 28 kwietnia 2011r. (II OSK 333/11, Lex nr 992553), wyrok WSA w Gliwicach z 10 czerwca 2008r. (I SA/GI 886/07, CBOSA) oraz wyrok NSA z 17 września 1997r. (II SA 1089/96, Pr. Gosp. 1998, nr 1, s. 32). Podniosła ponadto, że do 31 grudnia 2012r. była ubezpieczona z tytułu pozostawania w stosunku pracy. Wówczas pracowała w Departamencie Prawnym banku jako prawnik, ale po powrocie do pracy z urlopu macierzyńskiego jej stanowisko zostało zlikwidowane. Wobec tego podjęła decyzję o podjęciu działalności

gospodarczej w formie Kancelarii Prawnej jako prawnik. W tym celu podjęła szereg czynności zarówno formalnych (rejestracja działalności, zgłoszenie do ubezpieczeń społecznych, zgłoszenie jako płatnika w urzędzie skarbowym, wnioski o nadanie numeru NIP), jak i faktycznych (poszukiwanie klientów, nawiązanie współpracy z kancelarią prawną). Celem działalności było tylko i wyłącznie osiągnięcie zysku, a nie jak twierdzi ZUS obejście przepisów ubezpieczeń społecznych i zamiar uzyskania świadczeń. Ponadto założonej działalności nie można zarzucać, że było to działanie o charakterze jednorazowym, gdyż odwołująca miała rzeczywisty zamiar powtarzalności określonych czynności w celu osiągnięcia dochodu, tj. świadczenia usług prawnych na rzecz potencjalnych klientów. Z tego względu została podjęta współpraca z K. L., nadto były prowadzone rozmowy i ustalenia z A. K., także prowadzącą działalność gospodarczą w zakresie doradztwa prawnego (odwołanie z dnia 20 stycznia 2014r. – k. 2 – 7 a/s).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniósł o oddalenie odwołania na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

W uzasadnieniu odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wskazał, że według CEiIDG odwołująca prowadzi kancelarię prawną. W toku postępowania wyjaśniającego wszczętego przez organ rentowy przedstawiła kopię Podatkowej Księgi Przychodów i Rozchodów, umowę o współpracy z Kancelarią Radcy Prawnego prowadzoną przez K. L., deklaracje dla podatku od towarów i usług VAT-7 za lipiec, sierpień i wrzesień 2013r. oraz rachunki za usługi telekomunikacyjne i internet. Wskazane dokumenty stanowią jednak tylko środek uwiarygodnienia działania dążącego do obejścia przepisów prawa, aby skorzystać ze świadczeń na wypadek choroby i macierzyństwa. Fikcyjne prowadzenie działalności gospodarczej miało umożliwić odwołującej jedynie uzyskanie świadczeń finansowych z ubezpieczenia chorobowego szczególnie, że odwołująca przed zgłoszeniem do ubezpieczeń społecznych z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej, nie podlegała ubezpieczeniom społecznym z jakiegokolwiek tytułu. Wobec tego decyzją z dnia 17 grudnia 2013r. organ rentowy stwierdził, że M. L. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu oraz dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu od dnia 5 czerwca 2013r. (odpowiedź na odwołanie z dnia 19 lutego 2014r. – k. 10 – 11 a/s).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

M. L. od 2007r. była zatrudniona w G. (...) Bank, gdzie początkowo zajmowała się wszelkimi sprawami związanymi z działalnością bankową, w tym kredytami hipotecznymi oraz analizami prawnymi nieruchomości i wniosków kredytowych. Poczynając od 2010r. pracowała jako prawnik w Departamencie Prawnym, a jednocześnie odbywała aplikację (zeznania M. L. – k. 28 – 30 a/s, zeznania świadka K. L. – k. 27 – 28 a/s).

Stosunek pracy odwołującej ustał z końcem roku 2012 na skutek likwidacji stanowiska pracy. Odwołująca w związku z tym nie podjęła nowego zatrudnienia, tylko zajęła się dzieckiem oraz przygotowywała się do egzaminu radcowskiego, który odbył się w marcu 2013r. Nie zdała go jednak w tym terminie.

W maju 2013r. odwołująca powzięła informację o ciąży, w której pozostawała od końca marca 2013r. Poród planowany był w grudniu 2013r., w okolicy Świąt Bożego Narodzenia. W początkowej fazie aż do końca sierpnia 2013r. odwołująca nie wiedziała o problemach ciążowych, czuła się dobrze.

Na początku czerwca 2013r. odwołująca zarejestrowała działalność gospodarczą, którą miała prowadzić w formie Kancelarii (...). Ponadto, wystąpiła do Urzędu Skarbowego o numer NIP, a na początku lipca 2013r. dokonała zgłoszenia rejestracyjnego w zakresie podatku od towarów i usług (zeznania M. L. – k. 28 – 30 a/s, zgłoszenie rejestracyjne w zakresie podatku od towarów i usług – k. 21 – 23 a/r).

Działalność gospodarcza była prowadzona w miejscu zamieszkania M. L., która jako środki trwałe służące do prowadzenia działalności zaewidencjonowała laptop i telefon (ewidencja środków trwałych – k. 57 – 59 a/r).

Po 5 czerwca 2013r. odwołująca spotykała się z potencjalnymi klientami – głównie znajomymi bliższymi i dalszymi, proponując pomoc w prowadzeniu spraw z bankami. Dodatkowo nawiązała współpracę z radcą prawnym K. L., w wyniku czego w dniu 15 lipca 2013r. została podpisana umowa o współpracy, zawarta na czas nieokreślony. Na jej

podstawie odwołująca widniała na stronie internetowej jako jeden z członków zespołu Kancelarii Radcy Prawnego K. L. i miała zajmować się:

- pozyskiwaniem klientów do Kancelarii;
- pisaniem biuletynu informacyjnego zamieszczonego na stronie Kancelarii – od chwili jej uruchomienia, ale nie wcześniej niż od stycznia 2014r.;
- prowadzeniem spraw klientów Kancelarii w zakresie prawa bankowego i bancassurance;
- prowadzeniem spraw klientów Kancelarii również w innym zakresie, wyznaczonym bieżącymi potrzebami Kancelarii;
- terminowym załatwieniem wszelkich spraw związanych ze świadczonymi usługami.

Ceny za poszczególne usługi świadczone przez odwołującą miały być ustalane indywidualnie przez strony dla każdej z usług (umowa o współpracy z 15 lipca 2013r. – k. 17 – 19 a/r, zeznania M. L. – k. 28 – 30 a/s, zeznania świadka K. L. – k. 27 – 28 a/s, wydruk strony internetowej – k. 8 – 9 a/s).

Dodatkowo M. L. podjęła rozmowy o planowanej współpracy z A. K., prowadzącą działalność gospodarczą w zakresie doradztwa prawnego. A. K. planowała uruchomienie internetowej platformy prawniczej około listopada 2013r. i odwołująca zaangażowała się w to. Miała stworzyć projekt tej platformy od strony wizualnej, a potem – po uruchomieniu – odpowiadać za część dotyczącą prawa bankowego i handlowego. W związku z tym opracowała listę haseł koniecznych dla utworzenia platformy, spotykała się w tej sprawie z A. K. i omawiała hasła z zakresu prawa pracy. W przyszłości planowane było zawarcie umowy o współpracy z A. K.. Platforma nie postawiła jednak, choć A. K. na jesieni 2013r. nawiązała kontakt z odwołującą i proponowała jakieś prace w tym zakresie. Odwołująca wówczas była niezdolna do pracy i nie podjęła się dalszych prac nad platformą (zeznania M. L. – k. 28 – 30 a/s, zeznania świadka K. L. – k. 27 – 28 a/s).

Dochody z prowadzonej przez odwołującą działalności w okresie do września 2013r. wyniosły „0”. M. L. choć poniosła wydatki z tytułu opłat za telefon czy internet, nie pozyskała klientów. Radca prawny K. L., która w lipcu 2013r. zarejestrowała swoją działalność gospodarczą, także w tym okresie nie miała zbyt wielu klientów. Otrzymywała zlecenia z innej Kancelarii, z którą współpracowała. Dopiero po około pół roku od daty założenia działalności gospodarczej, liczba osób korzystających z jej usług uległa zwiększeniu (zeznania M. L. – k. 28 – 30 a/s, zeznania świadka K. L. – k. 27 – 28 a/s, deklaracje dla podatku od towarów i usług – k. 25 – 33 a/r, faktury VAT – k. 35, 43 – 46, 53- 56 i 67 a/r, kopia Podatkowej Księgi Przychodów i Rozchodów – k. 37 – 42, 47 – 52, 61 – 66 i 69 – 74 a/r).

W drugiej połowie sierpnia 2013r. M. L. po wykonaniu badania usg powzięła informację, że występuje u niej odklejanie łożyska, co nie daje żadnych objawów i nie powoduje bólu. W związku z tym podczas wizyty lekarskiej na początku września 2013r. lekarz ginekolog wystawił jej zwolnienie lekarskie na okres od 4 września 2013r. z zaleceniem przyjmowania leków i leżenia (zeznania M. L. – k. 28 – 30 a/s). Wówczas odwołująca wystąpiła do ZUS z wnioskiem o zasiłek chorobowy.

Organ rentowy w dniu 28 października 2013r. wszczął postępowanie wyjaśniające i prosił M. L. o złożenie wyjaśnień oraz przedstawienie dokumentów bądź innych dowodów świadczących o prowadzeniu działalności gospodarczej w okresie od 5 czerwca 2013r. (pismo ZUS z 28 października 2013r. – k. 75 – 76 a/r). M. L. przedstawiła kopię Podatkowej Księgi Przychodów i Rozchodów, umowę o współpracy z Kancelarią Radcy Prawnego prowadzoną przez K. L., deklaracje dla podatku od towarów i usług VAT-7 za lipiec, sierpień i wrzesień 2013r. oraz rachunki za usługi telekomunikacyjne i internet. Zakład Ubezpieczeń Społecznych w dniu 22 listopada 2013r. zawiadomił odwołującą o zakończeniu postępowania wyjaśniającego i w dniu 17 grudnia 2013r. wydał decyzję stwierdzającą, że M. L. od dnia 5 czerwca 2013r. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu oraz

dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu (zawiadomienie z 22 listopada 2013r. – k. 9 – 10 a/r, decyzja ZUS z 17 grudnia 2013r. – k. 3 – 6 a/r). M. L. złożyła odwołanie od decyzji.

Poród nastąpił u odwołującej przedwcześnie – w listopadzie 2013r. Odwołująca i K. L. nie rozwiązały umowy współpracy i zamierzają ją kontynuować z tym, że na zmienionych zasadach z uwagi na fakt, że M. L. w 2014r. zdała egzamin radcowski. Z tego względu zamierza kontynuować prowadzenie działalności gospodarczej ze zmianą wynikającą z faktu uzyskania uprawnień radcy prawnego (zeznania M. L. – k. 28 – 30 a/s, zeznania świadka K. L. – k. 27 – 28 a/s).

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dowodów z dokumentów znajdujących się w aktach rentowych oraz złożonych w toku postępowania sądowego, a także w oparciu o zeznania odwołującej i świadka K. L..

Powołane przez Sąd dowody z dokumentów, w zakresie w jakim Sąd oparł na nich swoje ustalenia, były wiarygodne, korespondowały ze sobą oraz z osobowymi źródłami dowodowymi i tworzyły spójny stan faktyczny. Co istotne, strony, w tym organ rentowy, nie kwestionowały ich autentyczności i zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy, a zatem okoliczności wynikające z tych dokumentów, należało uznać za mające walor dowodowy i ustalić na ich podstawie stan faktyczny. Jednocześnie Sąd Okręgowy dał wiarę zeznaniom przesłuchanego świadka i odwołującej, ponieważ były one logiczne, spójne i wzajemnie się uzupełniały. Dodatkowo korespondowały z dowodami z dokumentów, a zatem brak było podstaw, by odmówić im waloru wiarygodności, choćby w części.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie M. L. od decyzji organu rentowego z dnia 17 grudnia 2013r. jest uzasadnione.

Okolicznością sporną w niniejszym postępowaniu było to, czy M. L. od dnia 5 czerwca 2013r. podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu oraz dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, nie mająca ustalonego prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, dla której podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne stanowi zadeklarowana kwota nie niższa niż 30 % kwoty minimalnego wynagrodzenia.

Aby rozstrzygnąć powyższą kwestię, należy dokonać szczegółowej wykładni przepisów ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2013r. poz. 1442; zm.). Art. 6 ust. 1 pkt 5 te same przepisy stanowi, że obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art.

8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność oraz osobami z nimi współpracującymi. W myśl art. 13 pkt 4 w/w ustawy powyższy obowiązek powstaje od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszona na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej.

Zgodnie z art. 8 ust. 6 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność uważa się:

- osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów o działalności gospodarczej lub innych przepisów szczególnych,
- twórcę i artystę,
- osobę prowadzącą działalność w zakresie wolnego zawodu:
 - w rozumieniu przepisów o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiągniętych przez osoby fizyczne,
 - z której przychody są przychodami z działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych,

- wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz wspólników spółki jawnej, komandytowej lub partnerskiej,
- osobę prowadzącą publiczną lub niepubliczną szkołę, inną formę wychowania przedszkolnego, placówkę lub ich zespół, na podstawie przepisów o systemie oświaty.

W rozpoznawanej sprawie organ rentowy kwestionował faktyczne prowadzenie działalności gospodarczej przez M. L.. Sąd Okręgowy uznał jednak, że zaistniały wszystkie elementy świadczące o prowadzeniu działalności gospodarczej.

Legalną definicję działalności gospodarczej zawiera art. 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2013 r. poz. 672 z późn. zm.), co oznacza, że definicja ta powinna być traktowana jako powszechnie obowiązujące rozumienie tego pojęcia w polskim systemie prawnym (postanowienie SN z dnia 2 lutego 2009 r., V KK 330/08, Prok. i Pr.-wkł. 2009, nr 6, poz. 17). Wedle powołanego przepisu działalnością gospodarczą jest zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa (np. adwokaci, lekarze) – wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły. Przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy o swobodzie działalności gospodarczej jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą. Za przedsiębiorców uznaje się także wspólników spółki cywilnej w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej (art. 4 u.s.d.g.).

Definiując działalność gospodarczą, wskazuje się na pewne jej cechy, tj. zarobkowy charakter, ekonomiczną klasyfikację, zawodowy charakter oraz sposób jej wykonywania (zorganizowany i ciągły).

Obowiązek ubezpieczenia osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą wynika każdorazowo z faktycznego prowadzenia tej działalności. Tym samym do powstania obowiązku ubezpieczenia wymagane jest rzeczywiste wykonywanie działalności zarobkowej, realizowanej w sposób zorganizowany i ciągły. Rozpoczęcie działalności gospodarczej polega na podjęciu w celu zarobkowym działań określonych we wpisie do ewidencji działalności gospodarczej z tym, że zgłoszenie i wpis do ewidencji działalności gospodarczej stanowi tylko podstawę rozpoczęcia działalności gospodarczej w rozumieniu jej legalizacji i nie jest zdarzeniem ani czynnością utożsamianą z podjęciem takiej działalności (wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 6 czerwca 2013r., o sygn. akt III AUa 1928/12).

W orzecznictwie sądowym prezentowany jest pogląd, że wykonywanie (prowadzenie) działalności gospodarczej (rolniczej) w rozumieniu art. 13 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych obejmuje nie tylko faktyczne wykonywanie czynności należących do zakresu tej działalności, lecz także czynności zmierzające do zaistnienia takich czynności gospodarczych (czynności przygotowawczych). Na przykład, prowadzenie działalności gospodarczej występuje zarówno w okresach faktycznego wykonywania usług, jak też w okresach wykonywania innych czynności związanych z działalnością - takich jak poszukiwanie nowych klientów, zamieszczanie ogłoszeń w prasie, załatwianie spraw urzędowych. Wszystkie te czynności pozostają w ścisłym związku z działalnością usługową, bowiem zmierzają do stworzenia właściwych warunków do jej wykonywania (wyrok SA w Białymstoku z dnia 17 grudnia 2003 r., III AUa 1531/03, OSA w Białymstoku 2004 nr 1, s. 51; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 lipca 2003 r., II UK 111/03, Monitor Prawa Pracy-wkładka 2004 nr 7, poz. 16, według którego, faktyczne niewykonywanie działalności gospodarczej w czasie oczekiwania na kolejne zamówienie lub w czasie ich poszukiwania, nie oznacza zaprzestania prowadzenia takiej działalności i nie powoduje uchylenia obowiązku ubezpieczenia społecznego). W ocenie, czy zostały podjęte czynności zmierzające bezpośrednio do rozpoczęcia prowadzenia działalności gospodarczej (czynności przygotowawcze stanowiące już o wykonywaniu tej działalności) należy uwzględniać wszelkie okoliczności sprawy, w tym także zamiar (wolę) osoby prowadzącej działalność gospodarczą. W wyroku z dnia 30 kwietnia 1997 r., III SA 46/96 (Przegląd Orzecznictwa Podatkowego 1998 nr 2, poz. 48), Naczelny Sąd Administracyjny trafnie wskazał, że w razie uznania za zaprzestanie działalności gospodarczej innych zdarzeń niż jej likwidacja, należy brać pod uwagę nie tylko okoliczności obiektywne, ale także subiektywne, tzn. zamiar podatnika (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 2005r., I UK 80/05, OSNP 2006/19-20/309).

Postępowanie dowodowe w rozpoznawanej sprawie wykazało, że działalność gospodarcza prowadzona przez odwołującą ma wszystkie w/w cechy. Po pierwsze, odwołująca posiada kwalifikacje do świadczenia usług, które oferowała, na co wskazuje jej wykształcenie i doświadczenie zawodowe, szczególnie w zakresie prawa bankowego. W związku z tym fakt zarejestrowania takiej działalności nie mógł być oceniony jako pozorny w tym aspekcie. Po drugie, zamiarem odwołującej, który bazuje głównie na ocenie okoliczności subiektywnych, ale jest konieczny, było rozpoczęcie i rzeczywiste prowadzenie w sposób ciągły i zorganizowany czynności związanych z obsługą prawną. Odwołująca w tym celu podjęła stosowane kroki, ponadto w przeszłości zajmowała się tą sferą usług i w przyszłości też to nastąpi, choćby z uwagi na uzyskane uprawnienia radcy prawnego. Do tego czasu zamierzała prowadzić działalność w takim wymiarze, jaki jest dozwolony dla osoby nie będącej radcą prawnym i dlatego po 5 czerwca 2013r. nawiązała współpracę z radcą prawnym K. L. oraz podjęła rozmowy z A. K. dotyczące przyszłej współpracy. Na podstawie tego należy wnioskować o rzeczywistym zamiarze prowadzenia działalności nieograniczonej w czasie, której cięża jako niebędąca sama w sobie stanem chorobowym, nie przeszkadza w sposób znaczący. Wprawdzie u odwołującej wystąpiły problemy ciężowe skutkujące niezdolnością do pracy i faktyczną przerwą w prowadzeniu aktywności zawodowej, lecz nie ma zdaniem Sądu Okręgowego, żadnych dowodów, które wskazywałyby, iż odwołująca o tym fakcie wiedziała wcześniej bądź, że przewidywała go. Z zeznań, które złożyła, wynika, że dopiero pod koniec sierpnia 2013r. okazało się, że występuje u niej łozysko odklejające, które uniemożliwia nie tylko pracę zarobkową, lecz jakąkolwiek aktywność życiową związaną z poruszaniem się. Brak jest podstaw, by zarzucić odwołującej, że wiedziała o tym wcześniej i że świadomie założyła działalność gospodarczą bez zamiaru jej rzeczywistego prowadzenia.

O zamiarze faktycznego świadczenia usług w ramach założonej działalności gospodarczej i o jej zorganizowaniu świadczy fakt, iż M. L. – choć miała pracować głównie w domu (co jest praktykowane w zawodzie, jaki wykonuje) – dla swoich potrzeb wykorzystywała narzędzia pracy takie jak telefon i laptop, zaewidencjonowane jako środki trwałe. Jeśli chodzi zaś o serwis prawniczy Lex, to w umowie współpracy z radcą prawnym K. L., zostało to zagwarantowane. Dodatkowo odwołująca podjęła czynności zmierzające do pozyskania klientów, w tym zawarła w/w umowę oraz samodzielnie we własnym zakresie oferowała swoje usługi, chcąc zdobyć klientów. Dla osiągnięcia określonych zysków podejmowała dodatkowo wstępne rozmowy z A. K., nawet przygotowała określone materiały, które miałyby w przyszłości skutkować powstaniem przedsięwzięcia zapewniającego pracę i dochody.

Wobec powyższego, nie ma podstaw, aby twierdzić, że działalność M. L. po 5 czerwca 2013r. nie była rzeczywiście prowadzona i zmierzała tylko do uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Do takiego nieuprawnionego wniosku doprowadziły organ rentowy w zasadzie tylko dwie okoliczności – brak zysków i cięża odwołującej. Jeśli chodzi o pierwszą okoliczność, to choć faktycznie zaistniała, nie przesądza o braku faktycznego prowadzenia działalności gospodarczej. Oceniając ten aspekt trzeba mieć na względzie to, iż M. L. do daty, kiedy organ rentowy zakwestionował podleganie ubezpieczeniom, dość krótko prowadziła działalność i nie miała możliwości osiągnąć zysków, na które pracowała. Ponadto, nie można pomijać charakteru tej branży, w której działa odwołująca i aktualnej sytuacji na rynku, gdzie dostęp do usług prawniczych świadczonych w różnych formach, jest szeroki. Choćby już z tego względu nawet radca prawni, co wskazywała K. L., nie ma możliwości natychmiastowego po założeniu kancelarii, zdobycia klientów, bo do tego potrzebna jest renoma, doświadczenie i czas. Odwołująca, choć nie była radcą prawnym w owym czasie, podejmowała konkretne, wymierne starania, by pozyskać klientów, którym będzie mogła świadczyć usługi z tej dziedziny prawa, w której się wyspecjalizowała. Jeśli chodzi zaś o ciężę, to ona sama w sobie nie stanowi ani o nierzeczywistym prowadzeniu działalności gospodarczej, ani o zamiarze wyłudzenia świadczeń z FUS. Kobieta w ciąży, jeśli nie ma przeszkód, może realizować swe cele zawodowe i jak już wielokrotnie podkreślano w orzecznictwie, jeśli chce uzyskać świadczenia na wypadek choroby i macierzyństwa, to nie można zarzucać jej zamiaru obejścia prawa i dokonywania czynności niezgodnych z prawem. Podobnie jest w rozpoznawanej sprawie, gdzie sam fakt ciąży nie był zdaniem Sądu okolicznością determinującą odwołującą do założenia działalności gospodarczej. Być może wpłynął na to, iż odwołująca, by uzyskać ubezpieczenie, postanowiła założyć działalność gospodarczą, nie jest to jednak cel sprzeczny z prawem tym bardziej, że w rozważanym przypadku konkretne okoliczności faktyczne dowodzą rzeczywistych działań podjętych przez odwołującą.

Zgodnie z art. 83 § 1 k.c., na który powołał się organ rentowy, nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Pozorność umowy wyraża się w braku zamiaru wywołania skutków prawnych przy jednoczesnym zamiarze stworzenia okoliczności mających na celu zmylenie osób trzecich. Brzmienie powołanego przepisu zdaje się wskazywać, iż dotyczy on tylko umów. Głębsza analiza wskazuje jednak, że pozorność może dotyczyć także czynności prawnych jednostronnych, jednakże tylko takich, w których oświadczenie woli skierowane jest do oznaczonego adresata. Wynika to z kolejnej przesłanki, jaką jest zgoda adresata czynności prawnej na jej pozorny charakter (por. oferta skierowana do oznaczonego adresata może być dotknięta pozornością, np. gdy między oferentem i oblatem występuje tajne porozumienie mające na celu zmobilizowanie osoby trzeciej do podwyższenia ceny w umowie sprzedaży, w toku negocjacji) (tak B. Lewaszkiewicz-Petrykowska, *Wady oświadczenia woli...*, op. cit., s. 57-58; wyduje się, że odmiennie K. Pietrzykowski (w:) K. Pietrzykowski, *Komentarz*, t. I, 1997, s. 225).

Organ rentowy mając na względzie wskazane poglądy oraz brzmienie art. 83 k.c., nie wskazał jaka czynność dwustronna, czy jednostronna kierowana do określonego adresata, miałyby być pozorna. Zdaniem Sądu nie można mówić o pozorności jednostronnych czynności podejmowanych przez M. L., skierowanych do określonych urzędów, bo z oczywistych względów nie może tu być mowy o istnieniu jakiegokolwiek tajnego porozumienia i zamiarze zmylenia. Jeśli chodzi zaś o umowę współpracy z K. L., to organ rentowy, ani na etapie postępowania wewnętrznego, ani przed sądem, nie wskazywał, by ta umowa była pozorna. Sąd po przesłuchaniu obu stron tej umowy także nie stwierdził, by ustalone okoliczności faktyczne jej zawarcia czy realizacji miały wskazywać na zamiar zmylenia organu rentowego i zawarcia umowy pozornej. Powoływanie się na art. 83 k.c. jest więc w tym wypadku chybione.

Nieważność spowodowaną pozornością czynności prawnej należy odróżnić od nieważności czynności prawnej mającej na celu obejście ustawy czy sprzecznej z zasadami współżycia społecznego (art. 58 § 1 i 2 k.c.), o której również wspomina organ rentowy. Czynność prawna mająca na celu obejście ustawy polega na takim ukształtowaniu jej treści, które z formalnego punktu widzenia nie sprzeciwia się ustawie, ale w rzeczywistości zmierza do zrealizowania celu, którego osiągnięcie jest przez ustawę zakazane. Pojęcia obejścia prawa i pozorności są sobie znaczeniowo bliskie i niejednokrotnie pokrywają się. Ustalenie, czy umowa zmierza do obejścia prawa, czy jest pozorna wymaga poczynienia konkretnych ustaleń faktycznych dotyczących okoliczności jej zawarcia, celu jaki strony zamierzały osiągnąć, charakteru wykonywanej pracy i zachowania koniecznego elementu stosunku pracy, jakim jest wykonywanie pracy podporządkowanej (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 1995r., I PZP 7/95, OSNAPiUS 18/95, poz. 227, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 września 1997r., I PKN 276/97, OSNAPiUS13/98, poz. 397). Czynność prawna może być również sprzeczna z zasadami współżycia społecznego, przez które rozumie się na ogół obowiązujące w stosunkach między ludźmi reguły postępowania, które za podstawę mają uzasadnienie ocenne, a nie prawne. Odwołują się one do powszechnie uznawanych w całym społeczeństwie lub w danej grupie społecznej wartości i ocen właściwego, przyzwoitego, rzetelnego, lojalnego czy uczciwego zachowania. Zasady te obejmują nie tylko reguły moralne, lecz także obyczajowe (por. np. Z. Radwański (w:) *System prawa prywatnego*, t. 2, 2002, s. 240 i n.; M. Safjan (w:) K. Pietrzykowski, *Komentarz*, t. I, 2008, s. 327).

Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 15 stycznia 2013r. wskazał, że czynność prawna mająca na celu obejście ustawy zawiera jedynie pozór zgodności z ustawą. Chodzi tu o indywidualny, uzgodniony cel czynności prawnej (z reguły umowy), znany obu stronom tej czynności. Przez cel należy rozumieć przyszły stan, którego osiągnięciu służy czynność prawna. Czynność prawna mająca na celu obejście ustawy zawiera treść, która z punktu widzenia formalnego (pozornie) nie sprzeciwia się ustawie, ale w rzeczywistości (w znaczeniu materialnym) zmierza do zrealizowania celu, którego osiągnięcie jest przez nią zakazane. Chodzi tu zatem o wywołanie skutku sprzecznego z prawem (III AUa 781/12, LEX nr 1271880).

W rozpoznawanej sprawie Zakład Ubezpieczeń Społecznych powołując się na art. 58 k.c. nie wskazał, podobnie jak w przypadku sugerowanej pozorności, jaką czynność prawną ma na myśli. Zdaniem Sądu nie może być nią wspomniana umowa zawarta przez odwołującą z radcą prawnym K. L., gdyż zgromadzony materiał dowodowy nie daje podstaw, by stwierdzić, a nie tylko domniemywać jak organ rentowy, że cel zawarcia tej umowy był sprzeczny z prawem i znały go obie strony.

Reasumując, Sąd Okręgowy uznał, że przeprowadzone w przedmiotowej sprawie postępowanie dowodowe wykazało, że M. L. spełnia od dnia 5 czerwca 2013r. łącznie wszystkie przesłanki z art. 8 ust. 6 ustawy systemowej, pozwalające na uznanie jej za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność. Na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. należało więc zmienić zaskarżoną decyzję uznając, że odwołująca jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, nie mająca ustalonego prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu, oraz dobrowolnie chorobowemu od dnia 5 czerwca 2013r.

ZARZĄDZENIE

(...)